

A TRITIKÁLÉ ÖREGEDÉSI MODELLJE

SZÉLESEBBRE NYITJUK A
TAVASZI BETAKARÍTÁSI ABLAKOT!

A tritikálé figyelmet érdemlő takarmány- és élelmiszernövényünk, de keveset tudunk róla. Ezért két egyetem és két cég összefogásával modellkísérletet állítottunk be Iregszemcsén és Szarvason, amely során a hozamok és a táplálékanyag-tartalom változását vizsgáltuk 6 héten keresztül. Íme az eredmények.

A tritikálé lassabban öregszik, mint a rozs. Kényelmesebb, kevésbé kockázatos a betakarítás szempontjából, fiatalon betakarítva szintén kiváló rostemeszthetőségű alapanyagot szolgáltat a tejelő tehénnek (kétmenetes betakarítás), de tejesérésben is betakarítható üszőknek (klasszikus egymenetes betakarítás). Míg szemes terményként eladható, vagy a tejelő tehén adagjába beépíthető gabonaféle. Az a kérdés, hogy ezen gabonaféle a korai betakarítás során versenyképes lehet-e hozamban és önköltségben a rozssal. Kicsit 'kényelmesebb' növényről

**Dr. Orosz Szilvia¹, Dr. Kruppa József²,
Dr. Hoffmann Richárd³, Dr. Futó Zoltán⁴,
Piszkerné Fülöp Éva⁵, Bencze Gábor⁶,
Karácsony Szócs Edit¹, ifj. Kruppa József²**

¹Allattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft., Gödöllő, ²Kruppa Mag Kft., Kiszvárd, ³Kaposvári Egyetem, Kaposvár, ⁴Szent István Egyetem, Agrár- és Gazdaságtudományi Kar, Tessedik Campus, Szarvas, ⁵Kaposvári Egyetem Takarmánytermesztési Kutató Intézet, Iregszemcse, ⁶Szent István Egyetem, Agrár- és Gazdaságtudományi Kar, Tessedik Campus Agrártudományi és Vidékfejlesztési Intézet

¹Allattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft., Gödöllő, ²Kruppa Mag Kft., Kiszvárd, ³Kaposvári Egyetem, Kaposvár, ⁴Szent István Egyetem, Agrár- és Gazdaságtudományi Kar, Tessedik Campus, Szarvas, ⁵Kaposvári Egyetem Takarmánytermesztési Kutató Intézet, Iregszemcse, ⁶Szent István Egyetem, Agrár- és Gazdaságtudományi Kar, Tessedik Campus Agrártudományi és Vidékfejlesztési Intézet

van szó, mert lassabban öregszik, mint a rozs. A korai rozs után betakarítva pedig csökkenthetjük az időjárásból adódó kockázatot, valamint melegebb időjárási körülmények között lehet fonnyasztani. A betakarítási ablak tehát nagyobbra nyitható.

Bemutatjuk a 2016-ban Iregszemcsén és Szarvason elvetett kisparcellás kísérlet eredményeit. A kétféle kezelést a kalászhányás előtti állapottól kísértük végig a tejesérésig két termőhelyen. Hetente vizsgáltuk a hozamokat. A kritikus időszakokban (kalászhányás környékén és tejesérésben) mértük a táplálékanyag-tartalmat, valamint az emészthetőséget.

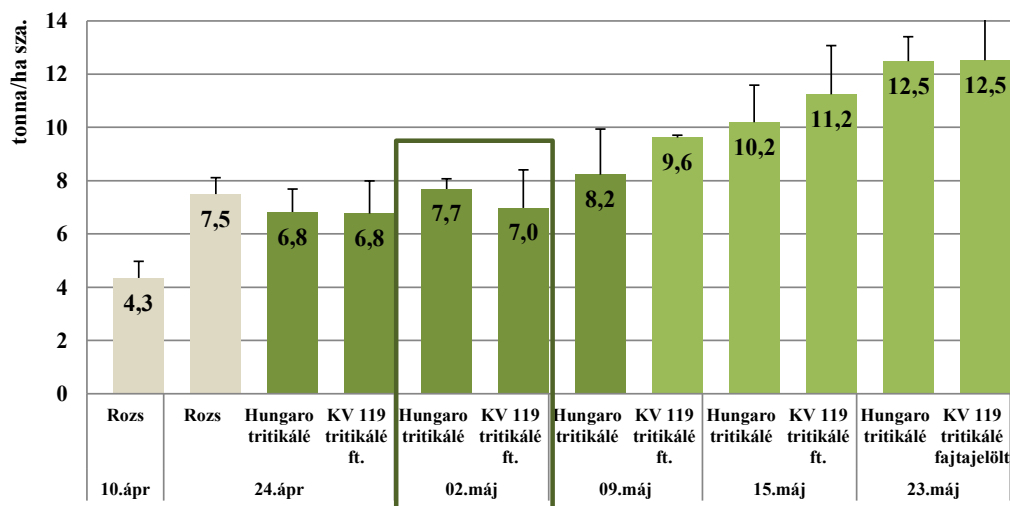

A tritikálé (Hungaro és KV 119 fajtajelölt - Dimenzió) kiváló eredményeket adott 2017 tavaszán. Elértük kalászhányás elején a 7,0-7,7 tonna sza./ha (Iregszemcsén) és a 7,5-7,8 tonna sza./ha (Szarvason) hozamot. Az eredmények

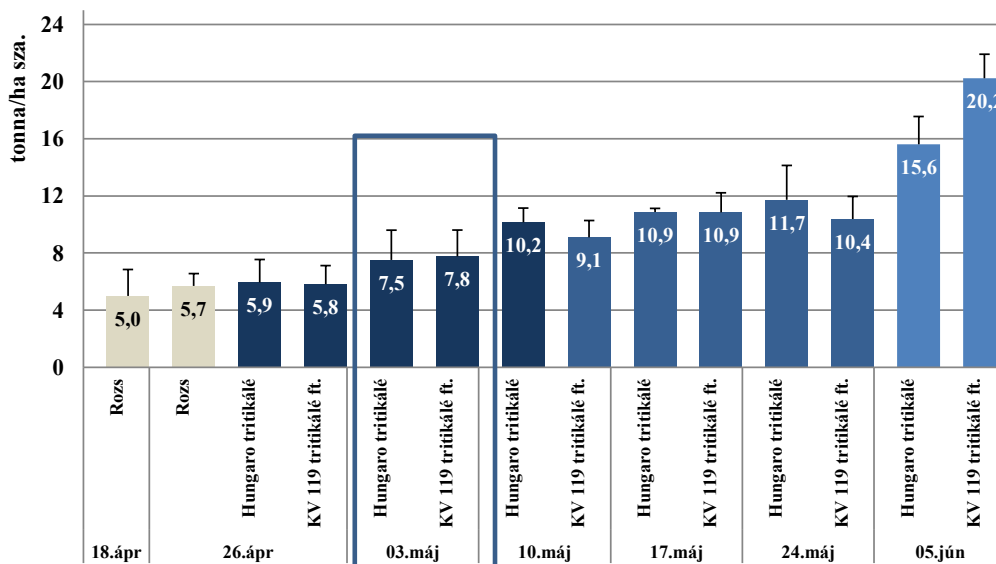
az 1. és a 2. ábrán láthatóak. A 7-8 tonna szá./ha hozam megközelítően 21-24 tonna szilázs/ha hozameredményt jelent 30%-os szárazanyag-tartalom elérése mellett. A Ryefood rozshoz képest tehát hasonló hozamot ért el a tritikálé egy héttel később betakarítva (2017. május 2-3. késői tavaszon). Ekkor némileg kisebb az időjárás

kockázat, a fonnyasztás időtartama rövidebb lehet, a 35% szárazanyag-tartalom megközelítése pedig könnyebb (ütőujjas szársértőt és rendterítést alkalmazva). Számítani kell azonban arra a nehézségre, hogy összeérhet a lucerna betakarításával és rövidebb tenyészidejű kukoricát kell utána vetni.

1. ÁBRA GABONAFÉLÉK SZÁRZANYAG-HOZAMA, NAGY TERMELÉSŰ TEHENEK RÉSZÉRE SZILÁZSALAPANYAGKÉNT (2016. ÉVI ŐSZI VETÉS ÉS 2017. ÉVI BETAKARÍTÁS, IREGSZEMCSE, n=4)

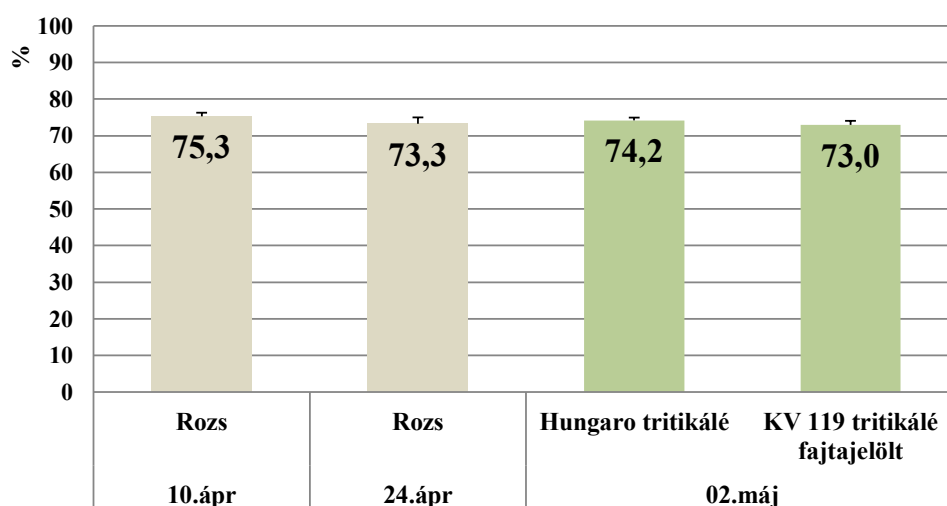
2. ÁBRA GABONAFÉLÉK SZÁRZANYAG-HOZAMA, NAGY TERMELÉSŰ TEHENEK RÉSZÉRE SZILÁZSALAPANYAGKÉNT (2016. ÉVI ŐSZI VETÉS ÉS 2017. ÉVI BETAKARÍTÁS, SZARVAS, n=4)

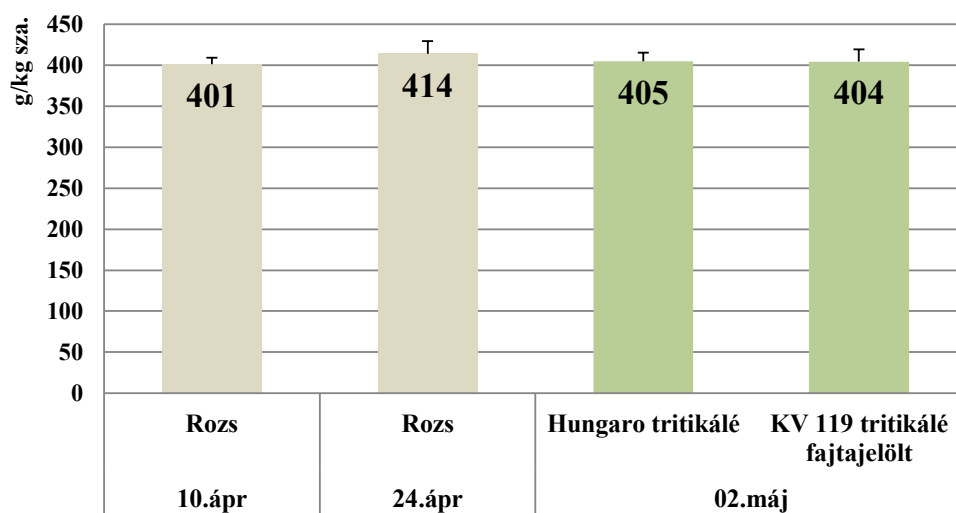
Iregszemcsen a tritikálé kalászhányása előtt még 73 és 74% volt a rost bendőbeli lebonthatósága (NDFd) és 404-405 g/kg szá. a bendőben lebontható rosttartalom (dNDF₄₈). Szarvason ugyanekkor szintén 73-74% volt a rost bendőbeli lebonthatósága (NDFd₄₈), de több, 424-431 g/kg szá. volt a bendőben lebontható rosttartalom (dNDF₄₈). Az eredmények 3-6. ábrán láthatóak. Ebben a fázisban a

kalász még nem látszott, de a szálla már igen. Tehát az optimális fenológiai fázis idősebbnek ítéltető, mint a rozsz esetében ajánlott (rozsz: kalászska 6-10 cm a hasban, forrás: Iván Ferenc). Tehát igaz, hogy lassabban öregszi, mint a rozsz, mivel egy későbbi fenológiai fázisban (már látszott a szálla) is jó emészthetőséggel bizonyított.

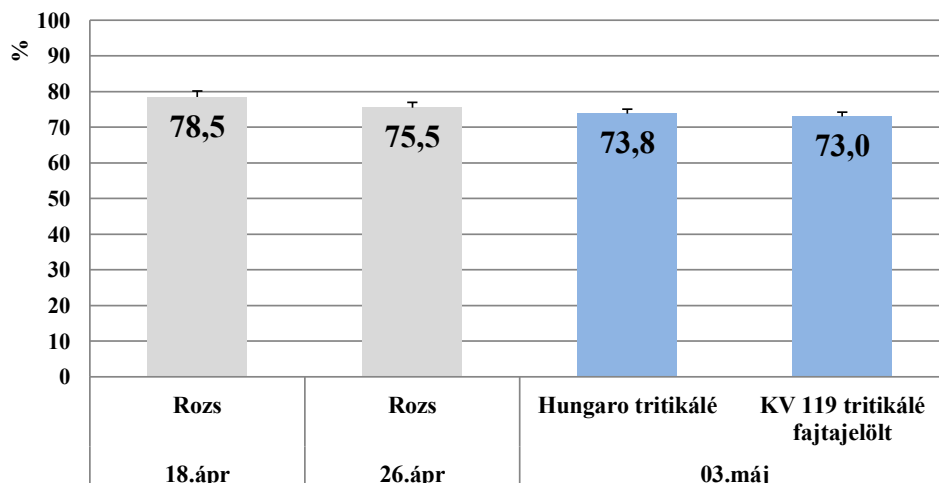
3. ÁBRA GABONAFÉLÉK NDF-LEBONTHATÓSÁGA KORAI BETAKARÍTÁS SORÁN, NAGY TERMELÉSŰ TEHENEK RÉSZÉRE SZILÁZSALAPANYAGKÉNT (2016. ÉVI ŐSZI VETÉS ÉS 2017. ÉVI BETAKARÍTÁS, IREGSZEMCSE, n=4)

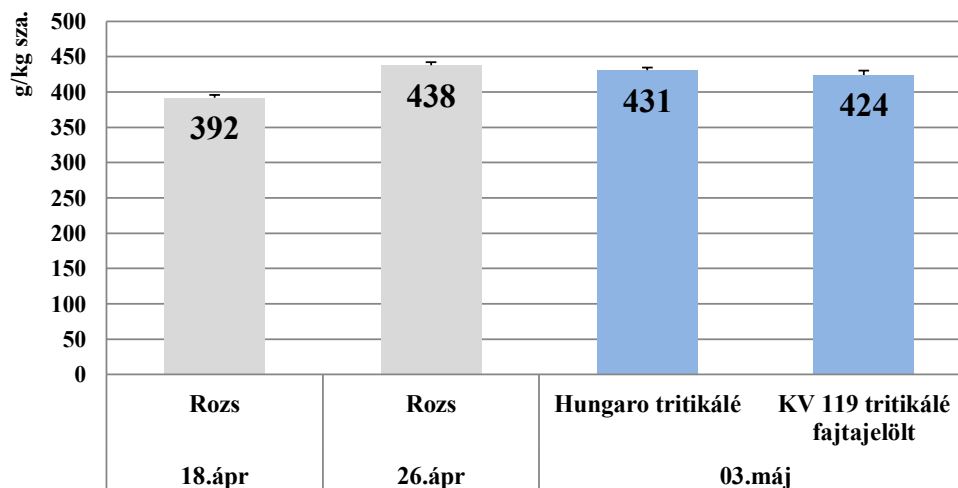
4. ÁBRA GABONAFÉLÉK LEBONTHATÓ NDF-TARTALMA KORAI BETAKARÍTÁS SORÁN, NAGY TERMELÉSŰ TEHENEK RÉSZÉRE SZILÁZSALAPANYAGKÉNT (2016. ÉVI ŐSZI VETÉS ÉS 2017. ÉVI BETAKARÍTÁS, IREGSZEMCSE, n=4)

5. ÁBRA GABONAFÉLÉK NDF-LEBONTHATÓSÁGA KORAI BETAKARÍTÁS SORÁN, NAGY TERMELÉSŰ TEHENEK RÉSZÉRE SZILÁZSALAPANYAGKÉNT (2016. ÉVI ŐSZI VETÉS ÉS 2017. ÉVI BETAKARÍTÁS, SZARVAS, n=4)

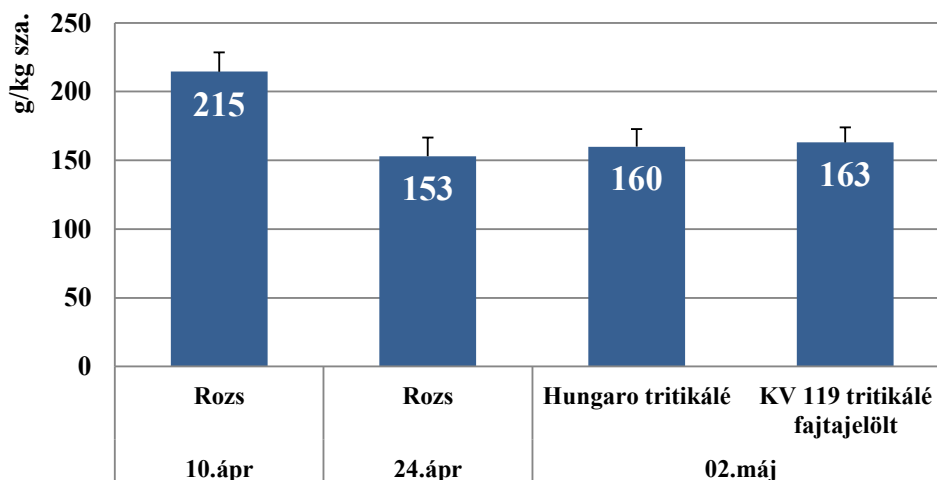
6. ÁBRA GABONAFÉLÉK LEBONTHATÓ NDF-TARTALMA KORAI BETAKARÍTÁS SORÁN, NAGY TERMELÉSŰ TEHENEK RÉSZÉRE SZILÁZSALAPANYAGKÉNT (2016. ÉVI ŐSZI VETÉS ÉS 2017. ÉVI BETAKARÍTÁS, SZARVAS, n=4)

Az adatok azt igazolják, hogy a tritikálé (megfelelő mértékű nitrogénpótlást alkalmazva) 16% szá. nyersfehérje-

tartalmat tud reálisan adni (7. ábra).

7. ÁBRA GABONAFÉLÉK NYERSFEHÉRJE-TARTALMA KORAI BETAKARÍTÁS SORÁN, NAGY TERMELÉSŰ TEHENEK RÉSZÉRE SZILÁZSALAPANYAGKÉNT (2016. ÉVI ŐSZI VETÉS ÉS 2017. ÉVI BETAKARÍTÁS, SZARVAS, n=4)

Természetesen meghagyhatjuk a tritikálét a tejesérésig is. Ekkor kapitális hozamot adott (Hungaro: 15,6 tonna szá./ha és KV 119: 20 tonna szá./ha), 16-19% keményítőtartalom mellett. Mivel a szárazanyag-tartalom 40% körül alakult kísérletünkben, ezért ekkor a növény már egymenetes betakarítással is betakarítható gabona-adapterrel szerelt járvaszecskázóval. Természetesen a rost bendőbeli lebonthatósága ilyen állapotban már gyenge (49% NDF₄₈-t mértünk mindkét esetben) és a lebontható rost is kevesebb (dNDF: 250-260 g/kg szá.). A szalmaszerű szár megteszi hatását.

Érdekeség. A Hungaro és a KV 119 fajtajelölt tritikálé kalászhányás előtti betakarításkor 153-156 g/kg szá. uNDF₄₈ (a bendőben nem lebontható rost) értéket adott eredményül. Míg tejesérésben az emészthetetlen rost mennyisége 263-267 g/kg szá. értékre nőtt. A különbség +40%. Ennyivel több 'lassú rost' van az öreg tritikáléban, ami lassítja a passzást és ezért csökkenti az étvágyat a tejelő tehenben. Ezért javasoljuk inkább az üszőnevelésben a tejesérésű gabonaszilázsokat!

Fontos gyakorlati tapasztalat. Az egyik kultúránkat megtámadta a gabonaroszda, ezért nem tudtuk befejezni a kísérletet. Ennek következtében Iregszemcsén május 23-i az utolsó hozameredményünk. A levelek elkezdtek leszáradni. Tehát ha tejesérésig akarjuk tartani a növényt, akkor a gabonákra jellemző növényvédelem nem maradhat el, míg fiatalon betakarítva nincs szükség beavatkozásra.

Tanulságos kísérlet volt, sok adatot szolgáltatva. Pedig nem volt egyszerű sem a tél, sem a tavasz. Emlékezzünk, télen -20 fok is volt több napon keresztül, hótakaró nélkül. Tavasszal pedig jött az 'aszály', a meleg, később a hó hideggel, ezt pedig követte az aranyat érő májusi eső...hosszú tavaszunk volt. A tritikálé ilyen nehezített körülmények között (közepes adottságú talajokon) tudta produkálni a fent bemutatott eredményeket. Szívós növény, akárcsak a rozs.

Kérem, ne feledjük, a tritikálé nem egy új divat, amit követni kell, hanem egy reális megoldás a rozs, a fű és a keverékek mellett, a silókukorica előtt...értő módon felépítve a saját vetésforgónkat.

